

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi
Doktori Iskola

TÉZISFÜZET

Lénárdné dr. Maletics Borbála

**TERMÉSZETES SZEMÉLY A JOGI SZEMÉLY HÁTTERÉBEN
A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA
A TAG SZEMPONTJÁBÓL**

Doktori (PhD) értekezés tézisei

Témavezető:

Prof.dr. habil Nochta Tibor
egyetemi tanár

**Pécs
2023**

Tartalom

I.	A kitűzött kutatási feladat célja, összefoglalása, kutatási téma aktualitása.....	3
II.	Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása, a feldolgozás módszerei.....	4
III.	A tudományos eredmények rövid összefoglalása, azok hasznosítása, illetve a hasznosítás lehetőségei.....	4
IV.	Summary.....	7
V.	Az értekezés témaköréből készült publikációk jegyzéke.....	9

I. A kitűzött kutatási feladat célja, összefoglalása, kutatási téma aktualitása

A gazdasági társaságok fogalmi meghatározásából kiindulva a társaságok alapításának elsődleges célja az üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatása, ezért a tagok természetesen és elsősorban a minél nagyobb nyereségből való közös részesedésre törekszenek. A cégek működésével kapcsolatban a legfontosabb a gazdasági tevékenység megfelelő kiválasztása, piachoz igazítása, működtetése.

Vitathatatlan azonban, hogy a gazdasági tevékenységen túl jelentős befolyása van a társaság működésére az alapítók személyének is. A kutatás során abból a feltevésből indultam ki, hogy a gazdasági társaságok működését számos esetben a jól megválasztott gazdasági tevékenység ellenére a tagok személyében rejlő okok megnehezíthetik. A társaságban részt vevő tagok mulasztása, esetleges érdekkellentéte, együttműködésének hiánya sok esetben a társaság működésének ellehetetlenüléséhez, vagy a cég jogutód nélküli megszűnéséhez vezet.

Kutatásom a gazdasági társaságok működésének vizsgálatára irányul, de nem általában az üzletszerű gazdasági tevékenység, hanem a tagok személyének szerepét értékelve. A gazdasági társaságok önálló jogi személyek, a vagyoni forgalomban is önállóan vesznek részt, a gazdaság kiemelt szereplői, ugyanakkor egy cég működésében részt vevő természetes személyek szerepének kérdése nem kerülhető meg a társaságok vizsgálata során.

A témaválasztást a társaságok jogi képviselőjével kapcsolatos ügyvédi tevékenység során szerzett tapasztalataim is motiválták. A gyakorlati tapasztalat alapján számos esetben nyereségesen, jól megválasztott tevékenységgel működő cégek kerülnek olyan helyzetbe, hogy pusztán a tagok személyében rejlő ok miatt a társaság további törvényes működése veszélybe kerül, esetleg annak jogutód nélküli megszűnése is bekövetkezhet.

A gazdasági társaságok alapításuktól jogi személyiséget szereznek, működésük elválik a tagok személyétől, de vajon ez a fikció a gyakorlatban is helytálló, vagy a tagok személye, egyes személyi státuszai jelentősek a működésével kapcsolatban is?

II. Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása, feldolgozás módszerei

A kutatásom első fázisában a jogi személy fogalmának történeti alakulását vizsgáltam, a természetes személy-jogi személy viszonylatában, a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény jelenleg is hatályos szabályozásáig, mely már monista szemlélettel egy törvénykönyvben szabályozza a természetes személyekre és a jogi személyekre irányadó rendelkezéseket.

Központi témám a Ptk.-ban szabályozott négy gazdasági társaság (közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság) működésének vizsgálata a természetes személy aspektusából. E körben tanulmányoztam, hogy a tagok szándékos, gazdasági tevékenységgel összefüggő károkozásán (fedezet elvonás, hitelezők megtévesztése, gazdasági társaság céljaival ellentétes magatartás) túl milyen magatartások, jogi képességek (illetve azok hiánya) vezethetnek a gazdasági társaság működésének ellehetetlenüléséhez.

Az alapítók együttműködési képessége, személyes élethelyzete, jogi helyzete ugyanolyan jelentőséggel bír a cég működése szempontjából, mint a gazdasági tevékenység, tulajdonképpen egy sajátos hálózatként is felfoghatóak, szerepük döntő a cég eredményessége miatt.

Disszertációmban áttekintettem azokat a személyben rejlő okokat, amelyek a gazdasági társaság alapításakor, a működés során hatással lehetnek a társaság céljainak elérésére a cég nyereséges működése mellett is. Vizsgálom továbbá, hogy melyek azok az okok, amik kizárólag a tagok mulasztása, személyes konfliktusa folytán vezetnek a társaság jogutód nélküli megszűnéséhez.

Ekörben vizsgáltam elsősorban a Ptk. egyes könyveinek kapcsolatát a gazdasági társaságokra irányadó szabályozással, de büntetőjogi kitekintést is tettem a vezető tisztségviselő egyes mulasztásának büntetőjogi és cégjogi vonatkozásait illetően.

III.A tudományos eredmények rövid összefoglalása, azok hasznosítása, illetve a hasznosítás lehetőségei

A tagok személyi státuszának társaság működésére gyakorolt szerepét, különösen a cég működőképességének, fennmaradásának érdekében alkalmazandó megelőzési lehetőségeket a Ptk. egyes könyveinek rendelkezéseit figyelembe véve vizsgáltam.

Először a tag, mint természetes személy jogalanyiságával összefüggő kérdéseket, hatását a társaság működésére. Ekörben a cselekvőképesség szerepét, alapító személyére vonatkozó előírásokat, a tagok közötti együttműködés kiemelt szerepét. A Ptk. Az ember, mint jogalany címet viselő Második könyve és a jogi személyekre irányadó Harmadik könyv rendelkezéseit összevetve elemeztem a tag személyiségi jogai és a gazdasági társaságok személyhez fűződő jogai közötti összefüggéseket.

A családjogi és gazdasági jogi szabályok egybevetésével a házasság fennállásának, felbontásának hatását vizsgáltam a társaság működése szempontjából. Az egyes gazdasági társaság formák kapcsán külön elemeztem, hogy a tagok közötti házasság fennállásának, illetve felbontásának milyen hatása lehet a társaság működésére. A prevenció körében külön kitértem a házastársak társasági részesedésének rendezésére irányuló alternatív lehetőségekre is. Családi cégek esetében a családi alkotmány szerepét vizsgáltam, illetve a házassági vagyoni szerződésben, vagy szindikátusi szerződésben való előzetes rendelkezés lehetőségét a társasági részesedés vonatkozásában.

Dolgozatomban elemeztem a tag halála esetén az öröklési jogi szabályok hatását a társasági jogban, kitérve az egyes gazdasági társaság formák esetében releváns rendelkezésekre. A gyakorlat szempontjából fontos öröklési jogi problémák hatására hívtam fel a figyelmet, továbbá a prevenció szerepét kiemelve bemutattam a hagyatéki vagyontervezés egyes eszközeit a társasági részesedések vonatkozásában. Ekörben a tagok létesítő okiratban történő előzetes rendelkezésének lehetőségét, a végintézkedés szerepét, illetve a házassági vagyoni szerződésben és a szindikátusi szerződésben való szabályozás kérdését.

A tagi és vezető tisztségviselői státusz összefüggései körében vizsgáltam a társaság tagjának lehetőségét a társaság vezetésében, a tag és a vezető tisztségviselő közötti együttműködés kiemelt szerepét az egyes társasági formák körében. A felmerülő problémák kapcsán kitértem a tagkizárás intézményére, a kezességvállalás szerepére, tag és a vezető tisztségviselő közötti házastársi kapcsolat felbontásának hatásaira, illetve büntetőjogi vonatkozásban a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása büncselekmény vizsgálatára.

A tag státuszának szerepét ezt követően a cégalapítástól kezdődően egészen a jogutód nélküli megszűnésig tekintetem át. A gazdasági társaságok egyszerűsített eljárás keretében történő alapításának előnyeit és kockázatait mutattam be, majd a társaság jogutód nélküli megszűnésének tag személyében rejlő okait vizsgáltam, különös figyelemmel a kényszertörlési eljárásra.

A doktori értekezésemben kiemelt szerepet kapott, hogy az egyes gazdasági társaság típusok esetében milyen specifikus körülményekre kell figyelemmel lenni a társaság alapítása, működése során.

Meglátásom szerint számottevő a cégek működésének ellehetetlenülésével kapcsolatban a személyes jellegű problémák, mulasztások, konfliktusok, mégis a társaságban részt vevő személyek az alapításkor és a működéskor kevés figyelmet szentelnek ezen okok kiküszöbölésének. Sok esetben nyereséges, gazdaságilag jól működő cégek megszűnéséhez vezetett a tagok mulasztása, együttműködésük hiánya, egyes személyi státusza. Tapasztalatom szerint a tagok számos esetben nincsenek tisztában azzal, hogy milyen kötelezettségeknek kell eleget tenniük a társaságuk működtetése során.

Disszertációmban megállapításra kerülő, a jogutód nélküli megszűnéshez vezető okok preventív céljal útmutatóként is szolgálhatnak a társaságok számára, amely alapján elkerülhető a nyereséges cégek megszűnése.

Álláspontom szerint ez a dolgozat a gyakorlatban jelentős segítséget nyújthat a társaságok mindennapos működése során a gazdasági társaságok alapítóinak és jogászok számára is. A dolgozatom elkészítése során az egyes publikációk kapcsán pozitív visszajelzést kaptam jogász kollégáktól is, arra vonatkozóan, hogy a gyakorlatban is felmerülő kérdésekkel foglalkoztam. Ekörben elsősorban a bemutatott preventív jogi eszközöknek lehet szerepe, mely megoldásokat egyelőre a hazai gyakorlatban ritkán alkalmazzák. Bár a tagoknak lehetőségük van a létesítő okiratban, vagy egyéb megállapodásban rendelkezni a társasági részesedésük jogi sorsáról, azonban ritkán élnek ezzel az opcióval, annak ellenére, hogy számos későbbi jogvita megelőzhető lenne ezáltal.

A doktori értekezésemben bemutatott, tag személyi státuszát érintő egyes kérdések reményeim szerint a gazdasági társaságot alapító személyek és a jogalkalmazók körében is hasznos iránymutatásként szolgálhatnak.

IV. Summary

In my dissertation, I have tried to support the premise that the operation of business companies, despite their separate legal personality, depends to a large extent on the identity of the members of the company. In my thesis, I examined the reasons inherent in the person of the member by comparing the provisions of the various books of the Hungarian Civil Code.

In my view, the examination of the grounds of the person of the member is not exhaustive, but it can be concluded, on the basis of the specific issues presented in my study, that the person of the member may involve a number of risks for the operation of the business association. The personal status of certain members can have a significant impact on the operation of a business company and ultimately make it impossible for it to function. The person of the members is of particular importance from the time of incorporation, throughout the life of the company, until its dissolution without succession.

In this context, I have also analysed the historical development of the legal personality of companies as legal persons, the impact of the capacity, age and certain personal rights of the member, the impact of marriage and divorce in family law, the role of family companies, the consequences of the death of a member in the law of succession, and the importance of cooperation between the managing director and the member. I have also analysed certain criminal law aspects of the reasons inherent in the person of the member, and the role of the member's reputation from the formation of the company to its dissolution without succession.

In the light of the monistic approach of the Civil Code, I examined the relationship and links between Book Three, which governs companies, and Book Two, which is entitled 'Man as a legal entity' and relates to the status of certain persons, Book Four, which is relevant to the spousal relationship of members, family firms, and Book Seven, which governs the death of a member.

In addition to the choice of business activity, the identity of the members is also a key element when setting up a business company. Although a company is a legal person, a separate legal entity from the moment of its formation, in my opinion there is no sharp dividing line between the members as natural persons and the company as a legal person. Based on the strict principle of separation of assets, the assets of the members and the company are separated after incorporation, but the identity and certain statuses of the members continue to have a significant impact on the operation of the company.

In my dissertation I wanted to draw attention, also on the basis of my practical experience as a lawyer, to the fact that the efficiency of the operation of companies could be significantly improved by choosing the right members and preventing possible consequences.

When founding a business company, greater importance should be attached to the identity of the founders, because, in my view, the identity of the members plays an equally important role in the operation of the company as the well-chosen economic activity. Of course, it is not possible to foresee all the changes affecting the persons of the members at the time of incorporation, but the legal instruments presented in my thesis offer the possibility of ensuring the operation of the company even in the event of changes in the personal status of some of the members.

V. Az értekezés témaköréből készült publikációk jegyzéke

1. Gazdasági társaságok egyszerűsített eljárás keretében történő alapításának előnyei és kockázatai: különös tekintettel az alapítók személyében rejlő okokra

In: Miskolczi-Bodnár, Péter (szerk.) XIX. Jogász Doktoranduszok Országos Konferenciája Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2021) 375 p. pp. 121-126. , 6 p.

2. A gazdasági társaság jogutód nélküli megszűnésének a jogi személy mögött álló természetes személyek magatartásával összefüggő okairól - különös figyelemmel a kényszertörlési eljárásra

GAZDASÁG ÉS JOG 29 : 4 pp. 13-17. , 5 p. (2021)

3. A vezető tisztségviselői és a tagi státusz összefüggései a gazdasági társaságokban

GAZDASÁG ÉS JOG 30 : 3-4 pp. 40-48. , 9 p. (2022)

4. Milyen módon érinti a házasság és annak felbontása az egyes gazdasági társaságok státuszát In: Csítei, Béla; Dúl, János (szerk.) OPUSCULA CIVILIA PÁLYAKEZDŐ CIVILISTÁK II. SZIMPÓZIUMA : A családok és a családpolitika szinergiái a jogban. 2022/6. Budapest, Magyarország : Nemzeti Közzolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Civilisztikai Tanszék (2022) 92 p. pp. 63-74. , 12 p.

5. Öröklési jogi szabályok érvényesülése a társasági jogban KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE 26 : 4 pp. 27-43. , 17 p. (2022)

6. Changed Rules of Limited Partnerships in the Hungarian Civil Code- with Particular Reference to Amending the Management of a Limited Partnership

ZBORNIK RADOVA PRAVNI FAKULTET (NOVI SAD) 56 : 2 pp. 529-543. , 15 p. (2022)

7. A betéti társaságra irányadó szabályok változása Magyarországon-fókuszban az ügyvezetésre vonatkozó módosításokkal-JURA 2023 megjelenés alatt

8. A természetes személyek személyiségi jogai és a gazdasági társaságok személyhez fűződő jogai közötti összefüggésekről GAZDASÁG ÉS JOG 2023/5-6

9. A természetes személyek szerepe a gazdasági társaságok működése körében GAZDASÁG ÉS JOG 2023 megjelenés alatt

10. Prof. dr. habil. Nochta Tibor – dr. Várnai-Borbás Eszter – Lénárdné dr. Maletics Borbála: Előadások a jogi személyekről (védett kézirat) Pécs, 2022.

11. A gazdasági társaságok szabályozása a Szerb Köztársaságban Összehasonlító vizsgálatok In.: H TEXNH MAKPH: Ünneoi tanulmányok Kecskés László 70. születésnapja tiszteletére Pécs, 2023 414 p., 205-218.o.